

Eerst in tweeder instantie wil ze strijden.

Maar ook hier maakt ze onderscheid.

Want ze wenscht haar krachten niet te versnipperen in polemiek met broeders, die het, als het er op aan komt, gedeels met haar eens zijn. Haar front is, integendeel, zoowel in defensief als in offensief, gekeerd tegen de kern van het vijandelijke leger. En die staat links, niet rechts. De koninklijke standaard van het rijk der duisternis wappert immers daar, waar men de Heilige Schrift als Gods Woord verwerpt.

Niet allen hielden echter de scheidslijn die hier loopt scherp in het oog. Zoo kwam het tot allerlei synthesen.

Om de schade, die zulke verbindingen in het Christelijk kamp aanrichten, dienen ook zij tegengestaan.

Doch ook hier is er verschil.

Vandaar, dat onze actie ook inzake de synthese-philosophie niet alles over één kam scheert, maar wel degelijk weer onderscheidt.

Het scherpst keert ze zich daarom, in bond met de Kerk van alle eeuwen in Oosten en Westen tegen de synthese met de gnostiek, die immers leert, dat de kosmos, dien ze onderzoekt, niets met God te maken heeft.

Vervolgens wendt ze zich tegen het niet-gnostische subjectivisme, om dan in de derde plaats ook het realisme te bestrijden.

Zoo krijgt ze perspectief in haar werk en verspilt haar tijd niet aan details.

Natuurlijk is het wel eens noodig ook op speciale punten in te gaan. Maar hoofdzaak is toch de verkenning van het linksche kamp, en de strijd tegen de gevaren die dreigen van de zijde eener wijsbegeerte, die zich van het Woord Gods heeft „geëmancipeerd”.

Want zonder dat Woord is het duister.

Niet slechts voor wie dit erkent.

Maar ook voor wie dit loochent.

Daarom steeds: *het positieve voorop!*

Bewaren.

Het positieve voorop.

Dat houdt in bewaren en bouwen.

Allereerst bewaren.

Het is bemoedigend te zien, dat ook tegenstanders dat bewarend karakter van ons werk erkennen.

Zoo schreef onlangs Prof. van Holk, hoogleeraar te Leiden:

„...de eerbiedwaardige serie proefschriften, aldaar” (d. i. aan de Vrije Universiteit) „verdedigd, en aangevuld met de... studiën van hoogleeraren als Vollenhoven en Dooyeweerd, is niet te denken los eener straf apologetische bemoeienis.”

Natuurlijk zegt dit niet alles.

Maar de bewarende kant van ons werk werd hier toch even gezien.

Bouwen.

Intusschen is er ook een andere zijde: het bouwen.

Dat is moeilijker dan het bewaren.

Want eenerzijds dient het, zal het laatstgenoemde niet in het gedrang komen, plaats te vinden in band aan het verleden.

Aan den anderen kant mag geen trage rust ons verlokken: met een klagen over het verwarde van onzen tijd komen we niet verder.

De vraagstukken, ook van eigen tijd, moeten in de kracht des geloofs worden aangepakt.

Zoo heeft het verstaan de generatie die ons voorging. En

dezelfde taak rust op de schouders van hen, die thans in de branding staan.

Van dat bouwen handelt ook Dr G. C. Berkouwer in zijn bespreking van Dooyeweerd's Wijsbegeerte der Wetsidee in *De Standaard* van 18 en 19 Januari j.l., van welke we hier het slot citeeren:

„Niemand zal kunnen ontkennen, dat we hier telkens met nieuwe probleemstellingen in aanraking komen, die stimuleerend werken in allerlei richtingen, perspectieven openen voor onzen strijd op zoo menig levensterrein en een vurig protest doen hooren tegen alle seculariseering van wetenschap en wijsbegeerte vanuit de souvereiniteit Gods over alle leven.

Dat bij een dergelijken opbouw dwars tegen den tijdstroom in vragen rijzen, behoeft niemand te verwonderen. Noch te verontrusten, wanneer we slechts allen telkens bereid zijn onze gedachten gevangen te geven tot de gehoorzaamheid aan het Woord Gods en daarin onze eenheid te zoeken.”

ONZE EERSTE JAARVERGADERING.

Op 16 December 1936 hielden we onze eerste jaarvergadering, en wel te Utrecht. Omdat die lezers van ons blad, die deze bijeenkomst niet konden bijwonen, toch graag een indruk van haar zullen ontvangen, is dit verslag iets breder opgezet dan dat in *De Standaard*.

Na gemeenschappelijk gezang, Ps. 75 : 1, en Schriftlezing, Jesaja 54, ging Prof. Vollenhoven voor in gebed.

Openingswoord.

Mijne Heeren, aldus onze Voorzitter, van harte heet ik U welkom op onze eerste jaarvergadering. Zoo dicht bij den 14den December gaan onze gedachten onwillekeurig terug naar de bijeenkomst te Amersfoort, waar onze vereeniging verleden jaar werd opgericht. Sindsdien is er heel wat veranderd. 't Begin zijn we nu voorbij. Hier zijn we bijeen voor de regeling van verschillende huishoudelijke zaken. Daarmee zijn we de bekoring van het nieuwe kwijt. Daartegenover kwam intusschen echter véél moois te staan. Was er verleden jaar de vrees dat ons program wel eens te breed zou kunnen blijken, vooral wat betreft het volhouden inzake de publicaties, nu is daar blijdschap over den voortgang van het werk. We mogen getuigen van een verrassenden groei en daarnaast van een behoorlijke consolideering. Terwijl de financiële zorgen niet meer drukkend mogen worden genoemd.

Daarvoor zijn wij dankbaar. Niettemin hebben we het in het afgelopen jaar wel eens zwaar gehad. Mogen we in de toekomst steeds meer vinden een goed verstaan van wat we willen en bedoelen.

Ziende op de zaak en op Hem, voor Wien we strijden, gaan we rustig de toekomst tegen. Vandaag zijn we bijeen, geloovend en genietend de gemeenschap van God en door Hem de gemeenschap met elkander.

Huishoudelijke zaken.

Hierna kwamen allereerst aan de orde de jaarverslagen, en wel die van penningmeester, secretaris en administrateur. Gewoonlijk zijn jaarverslagen nogal saai, maar naar deze werd opletend geluisterd. Toch is dit niet hieruit te verklaren, dat de opstellen zulk een boeienden verteltrant had-

den. 't Lag eenvoudig daaraan, dat elk dezer drie verslagen den zeldzamen voorspoed weerspiegelden, welke onze vereeniging gedurende het afgelopen jaar vrijwel onafgebroken mocht genieten. Dan is het luisteren naar iets zoo nuchters als een jaarverslag een genot. Dan beginnen die simpele opsommingen te spreken: de cijfers der begroting bewijzen den groei, de vermelding van een tekort aan exemplaren der Correspondentiebladen toont, dat de leden-aanwas ieders verwachting overtrof, en niet minder welsprekend is een opmerking uit het propaganda-verslag als „Indië ging voorop, Amerika volgde”.

Daarna werden enkele wijzigingen in statuten en huishoudelijk reglement voorgesteld, die alle werden aangenomen. Tevens werd besloten, dat onze vereeniging de koninklijke goedkeuring zal aanvragen, waardoor haar rechtspersoonlijkheid wordt verleend.

Hierop volgde de bestuursverkiezing. Dr J. H. Diemer werd herkozen en de heer Drs C. C. Jonker te Amsterdam tot penningmeester benoemd.

In verband met de aanvraag van de koninklijke goedkeuring werden hierna de korte notulen van deze huishoudelijke vergadering vastgesteld.

Bij de rondvraag kwam o.m. een plan ter sprake tot eenige uitbreiding van de Mededeelingen. Het is nog slechts een zeer vaag plan; mogelijk dat in het e.k. nummer van deze periodiek hieromtrent iets naders kan worden bericht.

Middagvergadering.

Bij den aanvang van de middagvergadering heette de Voorzitter de nieuw aangekomenen welkom. Dat waren ten deele leden, die 's morgens niet hadden gekund, ten deele donateurs en begunstigers, ten deele ook afgevaardigden van andere organisaties. De Voorzitter sprak daarop als volgt:

Wat leven we in een rijk gezegend land! We zijn niet alleen vrij God te dienen zooals we meenen dat het geschieden moet, maar we hebben ook volle vrijheid ons te bezinnen op de uitwerking van den eisch des Heeren op allerlei gebied.

Ook voor de wetenschap.

Ge weet, dat onze vereeniging dáár haar werk heeft. En in zooverre heeft ze een plaats naast de organisaties, die we in het middaguur hebben uitgenoodigd, als de Christelijke Vereeniging van Natuur- en Geneeskundigen de Gereformeerde Psychologische studievereeniging, de Calvinistische Juristenvereniging, en, in iets breeder verband, de Vereeniging voor Thomistische Wijsbegeerte.

We zijn in dezen kring de jongste organisatie. Maar al zijn we nog heel jong, we mogen toch zeggen, dat onze vereeniging zeer voorspoedig in het afgelopen jaar is gegroeid.

En dat is het mooie, dat niet alleen een breede kring van dames en heeren tot ons zijn toegetreden als lid om met ons samen te werken, maar dat die vereeniging zich ook gedreven mag weten door de sympathie van een groot deel van ons volk, zoodat, hoewel het gaat over wijsbegeerte en om fijne onderscheidingen, bij welke we telkens ook een nieuwe terminologie noodig hebben, die aanvankelijk menigeen eerder zal afschrikken dan lokken, er toch velen zijn, die ons werk steunen. Dit is een blijk daarvan, dat de Calvinistische intuïtie zich ook op wijsgeerig terrein duidelijker gaat oriënteren.

Wij zijn voor dien steun dankbaar.

Dus is het niet vreemd, dat we onze jaarvergadering niet

beperken tot eigen kring, doch ook onze gasten, donateurs en begunstigers in de gelegenheid zijn te luisteren naar het referaat van Prof. Dooyeweerd, de bespreking daarvan bij te wonen en daaraan eventueel deel te nemen.

Als ik U, Professor Dooyeweerd, een bijzonder woord van welkom toeroep, is dat niet omdat ik zou vreezen, dat U zonder dat U in ons midden niet zoudt thuis voelen — want we zijn hier ook in Uw huis — maar omdat U zich heeft bereid verklaard ons in dit middaguur te dienen met een referaat. Wij stellen het bijzonder op prijs, dat U, terwijl de publicatie van Uw boek *Uw tijd* bijzonder in beslag nam, toch U daarvoor beschikbaar stelt. Ik hoop, dat de bespreking U nog meer mag loonen en onzen dank vertolken, dan dit woord dat op 't oogenblik kan.

Het referaat van Prof. Dooyeweerd.

De ruimte van de „Mededeelingen” laat niet toe, dat dit referaat hier in zijn geheel wordt weergegeven. Zooals onze leden reeds weten, ligt het in de bedoeling het volledig te doen opnemen in een der nummers van ons tijdschrift *Philosophia Reformata*, jaargang 1937.

Hier echter moeten we ons beperken tot een verslag.

De Beteekenis van de Wijsbegeerte der Wetsidee voor de theorie der menselijke samenleving.

De moderne sociologie levert het beeld van een schier chaotische verscheidenheid van richtingen.

Men mist hier o. a. een juist inzicht in de beteekenis en onderlinge verhouding van de grondproblemen, waarvoor de menselijke samenleving het wetenschappelijk denken stelt.

Deze grondproblemen zijn als volgt te formuleeren:

1°. Welke is de verhouding tusschen de onderscheiden structuren der samenleving en de in eigen-gearde wetskringen besloten modale aspecten der werkelijkheid?

2°. Hoe verhouden zich de samenlevings-structuren tot de wisselende vormen, waarin zij zich realiseeren?

3°. Hoe verhouden de bedoelde structuren zich onderling en hoe zijn haar onderlinge vervlechtingen te verstaan?

4°. Waar is de diepere eenheid of totaliteit der samenlevingsstructuren te vinden?

Deze grondvragen loopen vrijwel parallel met die, welke in de theorie der wetskringen aan de orde komen met betrekking tot de onderlinge verhouding, tijdelijke vervlechting en diepere eenheid van de modale aspecten der werkelijkheid.

Inderdaad is iedere sociologische theorie gegrond in een theoretische werkelijkheidsleer.

De immanentiephilosophie, welke door haar uitgangspunt in de vermeende zelfgenoegzaamheid van het theoretisch denken, het juiste inzicht mist in de *modale* structuurverscheidenheid en structuur-samenhang der werkelijkheid, kan juist daardoor ook in de *individualiteits*structuren dier werkelijkheid geen juist inzicht verwerven. En zoo wordt ook geen inzicht gewonnen in de ware verhouding tusschen de modale en de individualiteitsstructuren onderling. Van daar een geheele reeks valsche probleemstellingen, b.v.: Welke is de verhouding tusschen staat en recht?, tusschen staat en oeconomie? enz., enz., waarbij men uit het oog verliest, dat de modale aspecten van recht en economie in een anderen horizon der ervaring liggen dan de individualiteitsstructuren der samenleving, die immers als zoodanig in *alle* aspecten der werkelijkheid zonder onderscheid fungeeren.

Bij de beantwoording van de onder 2°, 3° en 4° geformuleerde grondvragen openbaart zich binnen de gangbare

sociologische theorieën de tegenstelling enerzijds tusschen *nominalisme* en *realisme*, anderzijds tusschen *individualisme* en *universalisme*.

Het nominalisme vereenzelvigd de structuren der samenleving, met de *variable* zgn. „*empirische*” vormen, waarin zij zich realiseren.

Het realisme vat ze daarentegen als *metaphysische ideeën*, welke in de wisselende vormen slechts *empirisch verschijnen*.

Het universalisme is in al zijn nuanceeringen gekarakteriseerd door de poging, alle samenlevingsstructuren als deelen van een totaal-structuur te vatten. Als zulk een totaal-verband wordt nu eens de staat (*Aristoteles*, *Hegel* e. a.) dan weer (*Thomas Aquinas*) de kerk (als institutioneel totaal-verband der Christenheid), dan weer de „*Gesellschaft*” (*Spann*), of de cultuurgemeenschap der volkeren (*Litt*) geponeerd. Het geheel wordt hier als het eerdere vóór de deelen gevat.

Het individualisme daarentegen gaat van elementaire bestanddeelen der samenleving uit, van waaruit men de verschillende samenlevingsvormen eerst tracht te construeeren. Het vat het *individu* als het eenig reële, het samenlevingsgeheel slechts als een subjectieve denk-constructie op.

Ook in de Christelijke sociologie, voorzover deze een compromis met het immanentiestandpunt sluit, doen deze tegenstellingen zich gelden.

Troeltsch meende zelfs, dat het dilemma van individualisme en universalisme in de grondgedachte van het Evangelie zou zijn besloten.

Hiertegenover moet met nadruk worden vastgesteld, dat de tegenstelling universalisme-individualisme slechts zin heeft op het immanentiestandpunt. In een radicaal-Christelijke sociologie is hiervoor geen plaats.

Dat universalistische zoowel als de individualistische opvattingen in de Christelijke beschouwing vooral van kerk en staat, gezin, huwelijk en familiegemeenschap zijn binnengedrongen, is alleen te danken aan een innerlijk tegenstrijdige synthese tusschen het Christelijk standpunt en dat der immanentie-philosophie.

De Wijsbegeerte der Wetsidee kan de totaliteit en diepere eenheid van de tijdelijke samenlevings-structuren niet meer met het universalisme in een *tijdelijk* totaal-verband zien, ook niet in de kerk als tijdelijk instituut. Haar uitgangspunt is veeleer de *religieuze, boven-tijdelijke wortel-gemeenschap der menscheit* in zondeval, zoowel als in verlossing door Christus Jezus. Niet in een „*redelijk-zedelijke*” natuur is de menschelijke existentie geconcentreerd, maar, gelijk de Schrift ons heeft geopenbaard, in het hart, waaruit de uitgangen des levens zijn.

Vanuit dit inderdaad radicaal-Christelijk Schriftuurlijk standpunt wordt de theoretische blik in de eerste plaats ontsloten voor de *modale structuur* der werkelijkheid in de groote verscheidenheid en tijdelijke vervlechting der wetskringen.

De werkelijkheid kan nu weer worden gezien in haar *modale al-zijdigheid*, waarbinnen de onderscheiden wetskringen, zoowel *souvereiniteit in eigen kring* als *universaliteit in eigen kring* vertoonen. De afsluiting der werkelijkheid in de modale aspecten van het *physische* en *psychische* blijkt nu niets anders dan een *valsche theoretische abstractie*.

In de tweede plaats wordt thans onze blik ontsloten voor de juiste verhouding tusschen de *modale structuren van de onderscheiden wetskringen* en de *individualiteits-structuren der werkelijkheid*, gelijk de laatste in de naïeve ervaring van dingen en gebeurtenissen, samenlevingsverhoudingen en -verbanden gevat worden.

Iedere samenlevingsvorm fungeert binnen alle modale aspecten zonder onderscheid. Maar hij heeft een individualiteits-structuur, welke de functies van den samenlevingsvorm binnen deze modale aspecten op typische wijze *groepeert* tot de *eenheid van een concrete totaliteit*. Het structuur-principe, dat als totaliteitsstructuur constant in de tijdelijke wereldorde verankerd is, groepeerde de modale functies zóó, dat één harer als de typische *leidende* of *bestemmingsfunctie* optreedt, terwijl een vroegere modale functie de rol van *fundeerende functie* vervult. Zoo is het gezinsverband naar zijn interne structuur gequalificeerd door zijn typische bestemmingsfunctie als *moreele liefdesgemeenschap tusschen ouders en kinderen* en deze bestemming is zelve typisch gefundeerd in de *biotische bloedgemeenschap*. Deze structuur behoort zich in alle wetskringen uit te drukken.

Alleen binnen dezelfde individualiteits-structuur kan het schema van het geheel en zijn deelen toepassing vinden.

Intusschen kunnen de samenlevingsstructuren der dingen onderling op tal van variabele wijzen vervlochten zijn. In zulk een vervlechting ontstaat een wederkerige binding der vervlochten structuren, die wij *enkapsis* noemen. De op deze wijze vervlochten samenlevingsvormen krijgen daarbij een enkaptische functie binnen elkander, doch treden in deze functie buiten hun interne individualiteitsstructuur.

Het zijn de *variabele vormen*, die als knooppunten dezer enkaptische vervlechtingen fungeeren. In deze enkapsis ontstaan de z.g.n. variabiliteitstypen der samenlevings-structuren, welke typen niet uit de interne samenlevings-structuur zijn te verstaan. (B.v. kerkstaat; industriestaat, staatsbedrijf enz.). Nimmer mogen echter deze enkaptische vervlechtingen in universalistischen trant in het schema van het geheel en zijn deelen worden gevat.

De fundamenteele betekenis der hier ontwikkelde theorie is, dat zij het wetenschappelijke criterium biedt voor de interne *souvereiniteit in eigen kring* der samenlevings-structuren ook in haar meest gecompliceerde enkaptische vervlechtingen. Nòch in het universalisme, nòch in de individualistische sociologie is voor een wezenlijke souvereiniteit in eigen kring plaats, ook al neemt men hier het woord vaak over. Hoogstens kan op universalistisch standpunt een relatieve *autonomie* worden erkend, welker grenzen echter op variabele wijze afhankelijk blijven van de eischen van het „totaal-verband.”

De betekenis dezer theorie voor de rechts- en staatsleer wordt tenslotte nog kort aangetoond.

De bespreking.

Bij de bespreking, die op het referaat volgde, werd eerst het woord gegeven aan Drs De Jong, die een vraag stelde inzake het universalisme van *Aristoteles*. Daarop voerde Prof. Van den Bergh, de afgevaardigde van de Vereniging voor Thomistische Wijsbegeerte, het woord. Hij wees op het verschil tusschen 't universalisme van een denker als Othmar Spann en dat van Thomas van Aquino; voorts gaf Prof. v. d. Bergh een uiteenzetting omtrent de Thomistische opvatting van het huwelijk, die z. i. dichter bij die van Prof. Dooyeweerd staat dan deze laatste meende. De heer C. v. Dijk stelde een vraag inzake de enkapsis, en Dr Sietsma aangaande de structuur van het gezin. Tenslotte nam ook Prof. Vollenhoven deel aan de discussie, en wees daarbij op 't feit, dat realisme en nominalisme enerzijds en universalisme en individualisme aan den anderen kant twee verschillenparen vormen, die elkander niet dekken, doch kruisen. Het realisme

gaat uit van vormen, die teleologisch en aprioristisch zijn, terwijl bij het universalisme de vormen resultaat zijn. Er is binnen het nominalisme soms hooge waardeering voor de vormen, maar altijd wordt erbij gezegd: wij hebben ze gemaakt. Het humanistisch subjectivisme vraagt soms veel respect voor de vormen: Sorel vergt hooge achting voor het juridisch instituut; dat klinkt erg conservatief, maar het diepste motief is: het voorgeslacht heeft ze gemaakt. Daarmee wordt wel degelijk het fundament gezocht in den mensch, in zijn activiteit, welke die resultaten tot stand bracht.

De vragen en opmerkingen werden door Prof. Dooyeweerd breedvoerig beantwoord. Hierna ontspon zich nog een discussie tusschen Prof. v. d. Bergh en Prof. Dooyeweerd over een zeer principiëel punt, nl. de antinomie. Gaarne hadden beide heeren hun denkbeelden nog verder ontwikkeld, en de vergadering, die zeer geïnteresseerd toelisterde, zou daartegen niet het minste bezwaar hebben gehad, maar de tijd liet het niet toe.

Slotwoord van den Voorzitter.

Hartelijk dank aan allen, die vragen stelden.

Het zijn geen abstracte vragen, maar vragen die in het centrum staan van het leven van volk en gezin. We krijgen op deze punten principiële voorlichting, die aansluit bij wat vorige generaties indertijd hebben verworven op grond van gehoorzaamheid aan Gods Woord, en die ook ons weer verder brengt.

Speciaal dank aan den referent. Wij hopen, dat God U de kracht vermeerderde opdat U moogt voortgaan met Uw borend werk, en dat U tot zegen moogt zijn voor de Vrije Universiteit, voor ons Calvinistisch smaldeel, voor het Christelijk volksdeel, en voor heel ons volk en de wetenschap in het algemeen.

Na de rondvraag sprak de Voorzitter tot besluit:

Is het U gegaan als mij, dan heeft deze vergadering U goed gedaan. Onwillekeurig denkt men: God gedankt en moed gegrepen.

We mochten hier terugzien op een jaar, waarin we getuige zijn geweest van een verblijdenden groei en tegelijk van een flinke consolideering van ons werk. Ook het onderling contact vandaag heeft ons goed gedaan.

Hoe komt dat laatste? Het is niet daarin gelogen, dat wij onzen steun zoeken bij elkaar. Want wij zijn tenslotte allen menschen, die heel weinig beteekenen, en in onszelf geen enkele vastheid hebben als we die niet zoeken in God en Zijn Christus.

Maar wanneer wij dat doen, kunnen we elkanter helpen door boven onszelf uit te wijzen. In Hem is onze vastheid ook wat betreft de verzoening van onze zonden.

Laten wij ons dat nooit laten rooven, dat we reemen in wat we hebben.

In Hem liggen wij ook vast voor heel het verder leven, in Hem vast voor al ons werk.

Laat daarin ons betrouwen zijn ook voor den tijd, dat we elkander niet zien.

Zoo alleen kunnen we, ook in ons contact als vereeniging, elkaar tot zegen zijn.

Nadat gezongen was Ps. 2 : 7, en Dr S. U. Zuidema, die inmiddels naar Indië is vertrokken, in dankgebed was voorgegaan, sloot de Voorzitter onze eerste jaarvergadering.

AFRIKAANSCH E WAARDEERING.

Het volgende knippen we uit den brief van iemand, die zich als abonné op ons driemaandelijksch tijdschrift *Philosophia Reformata* opgaf:

„Dit is nou die ding waarna ek baie jare met verlange uitgesien het; as hierdie blad aan die verwagtings sou beantwoord, dan kan in 'n ontsaglike behoefte voorsien word, en 'n groot leemte aangevul word; daar is baie, baie onbetaalde skuld om af te betaal”.

PERSONALIA.

Den eersten Januari van dit jaar leed de kring der trouwe Calvinisten in Noord-Amerika een zwaar verlies door het overlijden van Prof. Dr J. Gresham Machen, die kort voor zijn dood tot onze Vereeniging als donateur was toegetreden. Het bestek onzer Mededeelingen gedooft niet hier in den breede bij zijn werk stil te staan. Daarvoor mogen we wel verwijzen naar het artikel van Prof. Dr C. van Til in De Reformatie van 6 Februari j.l. en naar de twee artikelen van Prof. Dr F. W. Grosheide in De Heraut van 7 en 14 Februari j.l.

Prof. Dr K. Dijk, die sinds de oprichting onzer Vereeniging deel van haar Bestuur uitmaakt, hield op 21 Januari zijn inaugureele oratie als hoogleeraar aan de Theologische Hoogeschool te Kampen. Ons Bestuur werd bij die gelegenheid vertegenwoordigd door den Voorzitter en Dr J. H. Diemer.

DE STAND VAN ONS WERK.

I. Groei.

Het aantal van degenen, die ons werk steunen klonk tot over de 400, dat der werkende leden passeerde de 200.

II. Cursuswerk.

De van onze Vereeniging uitgaande studiekring 's Gravenhage organiseerde in samenwerking met Patrimonium, de gereformeerde jeugd-actie en de gereformeerde studenten-vereeniging S.S.R. een cursus van vier lezingen. Als leider van dezen cursus trad Prof. Dr H. Dooyeweerd op. De lezingen vonden plaats op 26 November en 10 December 1936 en 4 en 18 Februari 1937.

Deze lezingen hield Prof. Dooyeweerd eveneens te Rotterdam op een cursus, die georganiseerd werd door den studiekring van onze vereeniging te dezer plaatse; en wel op 27 Nov. en 11 Dec. '36 en 5 en 19 Febr. '37.

Verslagen van deze lezingen kwamen voor in De Standaard en De Rotterdammer.

Degenen, die deze cursussen bijwoonden kregen gecyclostilleerde overzichten van de lezingen, zoodat ze de kern van het gehoorde later nog eens konden nalezen. Deze overzichten zijn verkrijgbaar voor belangstellenden; de prijs hangt af van het aantal aanvragen, maar zal vermoedelijk niet meer dan f 0.60 bedragen. Wie zulk een overzicht van deze vier lezingen wenscht te ontvangen stelle zich even in verbinding met den heer Mr K. Groen, Sonooystraat 45 Den Haag. Men betale echter nog niet, daar de prijs nog niet vast staat.

Ook kleinere cursussen werden gehouden. De heer C. v. d. Boom reisde daartoe eenige malen van zijn woonplaats naar Middelharnis — wat nog niet zoo eenvoudig is! — waar een verrassende belangstelling bleek. Ds S. J. Popma belegde met een aantal zijner gemeenteleden een cursus te Amersfoort, waar eveneens flinke belangstelling was.